

EKE HÍRLEVELE

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/3. sz.

Az évek során kialakult gyakorlat szerint az EKE „időszámításában” egy-egy év közgyűléstől közgyűlésig tart. A szegedi találkozóig előttünk álló hónapok munkatervében ismét szerepel a Hírlevelek közrebocsátása. A „kiadványt” a Címtárhoz/Névtárhoz hasonlóan továbbra is „belső használatra” szánjuk. Szándékunk változatlan: beszámoljunk a könyvtári szakmai élet eseményeiről, ugyanakkor az Egyesülés mindennapjairól. Bízunk abban, hogy a Hírlevelekben megjelent írások segítségével egy kicsit résztvevőivé válunk egy-egy szakmai rendezvénynek, s talán a Kollégák segítségével meghallhatunk olyan információkat, amelyek egyébként nem jutottak volna el hozzánk, elkerülték volna figyelmünket. Továbbra is kérjük tehát az egyházi könyvtárak munkatársait, hogy segítsenek a következő számok összeállításában. Bizonyára több EKE könyvtár hétköznapi életében is történnek olyan események – egy-egy kiállítás, konferencia szervezése, kiadvány megjelentetése, új szoftver vagy szolgáltatás bevezetése – amelyek mindannyiunk számára érdekesek lehetnek. Várjuk tehát ezekről is a beszámolókat! Most megjelenő, ötödik Hírlevelünket forgassák haszonnal!

Török Bea – Ásványi Ilona

Beszámoló az Egyházi Könyvtárak Egyesülése szakmai napjáról

Csurgó adott otthont az idén július 27. és 29. között tizenegyedik alkalommal megrendezett Egyházi Könyvtárak Egyesülése (EKE) éves közgyűlésének. A rendezvényen sajnos több EKE tagkönyvtár nem tudta képviseltetni magát, így a távolmaradók számára az alábbiakban olvasható rövid összefoglaló készült a találkozók főbb eseményeiről.

A három napos rendezvény nyitó napja a **szokásos közgyűléssel** indult, majd azt követően került sor „A tudás gyökere keserű, gyümölcse pedig gyönyörűsége” – Egyházi iskolai könyvtárak régen és ma címmel rendezett **konferenciára**. Az immár hagyományosnak tekinthető konferencia előadói voltak Dr. Jelenits István, Dr. Korzenszky Richárd, Dr. Balogh Mihály és Dr. Nagy Attila. Másnap a közgyűlés résztvevői Zágrábba látogattak el, ahol megtekintették a Horvát Nemzeti Könyvtárat, és az itt őrzött Zrínyi – Gyűjteményt, majd ellátogattak a Zágrábi Érseki Könyvtárba is.

A három napos rendezvényen első alkalommal került sor **„Szakmai nap”** megrendezésére. A szakmai nap lehetőséget adott a kis műhelyek munkájának megismerésére, a szakmát érintő aktuális kérdések megvitatására. A tavalyi jubileumi közgyűlésen fogalmazódott meg ún. munkacsoportok létrehozásának ötlete, melyek az egyházi könyvtárak között lévő típus és gyűjtőköri sajátosságok figyelembe vételével alakulnának meg. 2005 januárjában négy műhely kezdte meg működését: Gyűjteményi-, Szoftveres-, Periodika-, és PR-csoport.

A szakmai nap a **csoportok vezetőinek beszámolóival** indult. Berecz Ágnes (*Ráday Gyűjtemény*), a **Gyűjteményi csoport** vezetője ismertette az egyházi könyvtárakban végzett, a digitalizált állományt feltérképező felmérés eredményeit. A

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/3. sz.

felmérés rávilágított arra, hogy vannak egyházi gyűjtemények, amelyek már élenjárnak a munkában. Kiderült az is, hogy több könyvtárban vannak helyben archivált, „házi használatra” digitalizált dokumentumok, melyek többsége teljes terjedelemben digitalizált mű, könyvritkaság. Az ismertetett digitalizált és a jövőben digitalizálásra szánt dokumentumok áttekintése arra mutatott rá, hogy prioritást élveznek a régi nyomtatványok, kéziratok, melyek különlegességei az adott gyűjteményeknek, ugyanakkor a digitalizálási tervekben megtalálhatók olyan modern teológiai szakkönyvek, ill. helytörténeti, intézménytörténeti szempontból jeles alkotások, melyek a kutatók által gyakran használt, ugyanakkor nehezen elérhető művek közé sorolhatók.

A **Szoftveres-munkacsoport** szintén felmérést készített, amelynek eredményét Baranya Péter (*Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola Könyvtára*), a munkacsoport vezetője ismertette. A kérdőív több szempontból vizsgálta az egyházi könyvtárak informatikai fejlettségét: egyrészt eszköz oldalról, minőségi és mennyiségi jellemzők alapján, másrészt szoftver oldalról, harmadrészt pedig a felhasználók számítástechnikai képzettsége szempontjából. A beérkezett adatok alapján kiderült, hogy a legrosszabb helyzetben a szerzetesi könyvtárak vannak, míg a felsőoktatási könyvtárak helyzete mondható e tekintetben a legjobbnak. Átlagosan az egyházi könyvtárakban 5 fő dolgozik (az adatszolgáltató 38 könyvtár adatai alapján), az egy főre jutó kötettség pedig 20.438. Az állományok feldolgozása főként Orbis, Corvina, Huntéka, Szikla 21, és Aleph könyvtári szoftverekkel történik. Az informatikai ismeretek vizsgálata azt mutatja, hogy a könyvtárosok nagy többsége rendelkezik legalább alapfokú informatikai képzettséggel, és elenyésző azon kollégák száma, akik semmilyen számítástechnikai ismerettel nem rendelkeznek. A felmérés adatai szerint az adatszolgáltató könyvtárakban összesen 346 számítógép található, ebből az olvasók 166 számítógépet használhatnak. Itt is a főiskolai könyvtárak vezetnek tetemes előnnyel. Sajnos több olyan nagy egyházi könyvtár van, ahol egyáltalán nem áll az olvasók rendelkezésére számítógép. A felmérés részletes ismertetetője olvasható a Könyvtári Levelező Lap 2005/5-6. számában. (*Baranya Péter -Kövéc Ildikó: Az egyházi könyvtárak informatikai fejlettsége – Egy felmérés eredményei in. Könyvtári Levelező Lap 2005/5-6.sz.)*

A harmadik beszámolót a **PR munkacsoport** koordinátora, Kohári Mária (*Váci Egyházmegyei Könyvtár*) tartotta. Bemutatta az EKE új Címtárát, mely a tagkönyvtárak legfontosabb adatait tartalmazza, kiegészítve a könyvtáros kollégák elérhetőségi adataival. Az új Címtár a közeljövőben már elérhető lesz az EKE-honlapon is. A tavalyi évben útnak indult az EKE-Hírlevél, amely igyekezett tájékoztatni a tagkönyvtárakat az Egyesülés rendezvényeiről, ill. minden, a szakmát érintő hírről, konferenciáról, találkozóóról. Az EKE levelező listája az idén több téma kapcsán is felpettségült - derült ki a beszámolóból -, az egyik ilyen téma volt a digitalizálás. Az Egyesülés honlapjának fejlesztése, gondozása is fontos feladata a munkacsoportnak, hiszen sok egyházi könyvtárnak ez az egyetlen on-line megjelenési lehetősége.

Kövéc Ildikó (*Szegedi Hittudományi Főiskola Könyvtára*) a **Periodika munkacsoport** tevékenységéről tartott rövid beszámolót. A csoport nagy feladatára vállalkozott, mégpedig az EKE tagkönyvtárak kurrens, majd a retrospektív folyóirat

állományának feldolgozására. Az **első eredmények már olvashatók**, ill. böngészhetők az Egyesülés honlapján (<http://www.eke.hu/folyoirat.html>). Az adatbázis nagy segítséget jelenthet majd a kutatók kiszolgálásában, ill. az állománygyarapítás terén is. A munkacsoport vezetője rövid bemutatóval szemléltette a készülő periodika adatbázist a szakmai nap résztvevőinek. A munka nem fejeződött be, több könyvtár saját folyóirat állományának feldolgozásával foglalkozik, ami azt is bizonyítja, hogy az adatbázis kialakítása, ill. az ehhez szükséges adatok összegyűjtése hasznos az adatszolgáltató könyvtár számára is, hiszen ez egyben előmozdítja az állomány feltártságát.

A beszámolók után **Dr. Monok István**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója **kért szót**. Beszédében méltatta az Egyesülés munkáját, és rámutatott az együttműködés szükségességére. Hozzátette, hogy mind az OSZK, mind a Könyvtári Intézet számít erre az összefogásra. A munkacsoportok beszámolóihoz hozzáfűzte, hogy itt is lehetséges az együttműködés, elég gondolni a Nemzeti Periodika Adatbázissal való közös munkára, vagy a digitalizálási problémák közös kezelésére. Példának hozta fel a digitalizált dokumentumok tárolási gondjait, melyre megoldást jelenthet az OSZK nagy kapacitású szervere. Az együttműködés fontosságát emelte ki a határon túli könyvtárakkal kapcsolatban is, méltatva az Egyesülés határon túli intézmények felé való nyitottságát.

Ezt követően sor került a közgyűlésen résztvevő **határon túli egyházi könyvtárak** bemutatkozására. Bereczki Gyöngyvér a **Babes-Bolyai Egyetem Katolikus Teológiai Fakultásának Könyvtárát** mutatta be, majd azt követően Emődi András Gábor számolt be a **Nagyváradai Római Katolikus Püspöki Könyvtár** munkájáról, feladatairól. Ferencz Erika beszélt a **Gyulafehérvári Római Katolikus Hittudományi Főiskola Könyvtára** gyűjteményéről, végül pedig Küsmődi Attila számolt be egy új kezdeményezésről, a **Szamosújvári Római Katolikus Gyűjtőkönyvtár** kialakításáról és feladatairól. A gyűjtőkönyvtár a Szamosújvári Esperesi Kerület területén található plébániai könyvtárak régi könyves állományát, ill. irattárát próbálja összegyűjteni és megfelelő tárolási körülmények között megőrizni az utókor számára. A határon túli könyvtárak beszámolóiból kiderült, hogy a munkához nélkülözhetetlenek az anyaországból érkező támogatások, a jövőt tekintve azonban már vannak biztató kezdeményezések.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése több mint tíz éves munkájával felkeltette a hazai könyvtáros szakma figyelmét is. Ezt igazolják azok a megkeresések, melyek az Egyesülés véleményét kérik könyvtárügyi kérdésekben. A nap záró harmadában olyan **aktuális témák kerültek napirendre**, mint a *Magyar kulturális stratégia*, a tervezett *Etikai kódex*, a *magyar könyvtárügy marketingstratégiája* és az *Országos digitalizáláshoz kapcsolódó stratégia*. Az Egyesülés is tanulmányozta az ezekhez kapcsolódó munkaanyagokat, igyekezett kialakítani álláspontját.

Elsőként Berecz Ágnes (*Ráday Gyűjtemény*) ismertette az Egyesülés **Magyar kulturális stratégiával** kapcsolatban kialakított véleményét. Összefoglalójában méltatta egy, a nemzeti kultúra védelmét, fejlődését segítő kulturális stratégia kidolgozásának ötletét. A kidolgozott stratégia azonban számos kérdésre nem ad megfelelő választ, sok kérdést nyitva hagy.

Megvitatásra került korábban az EKE elnökségében ill. a nagyobb egyházi gyűjtemények megkérdezésével a **Könyvtáros etikai kódex**. Minden szakma önértékelését emeli egy ún. etikai kódex megalkotása, mely megfogalmazza azokat a követelményeket, elvárásokat, melyeket szükségesnek vél hivatása gyakorlásához. Kövécs Ildikó (*Szegedi Hittudományi Főiskola Könyvtára*) ismertette az etikai kódex felépítését, szerkezetét, méltatta jelentőségét. Megjegyezte azonban, hogy az etikai kódex tervezet, több helyen inkább a Szervezeti és Működési Szabályzatokban rögzített elvárásokat tükröz. Fontos azonban, hogy a kérdésről együtt gondolkodjunk, hiszen csak így tud az Egyesülés egységes álláspontot kialakítani a kérdésben.

Ásványi Iлона (*Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár*), az Egyesülés elnöke a szakmai nap záró akkordjaként a magyar **könyvtárügy marketingstratégiájához** ill. a **digitalizálási stratégiához** fűzött gondolatokat. A kereskedelemben használt kifejezések, mint marketing, menedzsment, PR-munka, lassan szinte minden munkaterületre beszivárognak, így például már a kulturális szférában is találkozni lehet ezekkel a fogalmakkal és kifejezésekkel. A kérdés az, hogy milyen formában állják meg ezek a fogalmak a helyüket a könyvtárügy terén, ill. szabad-e ezeket a kifejezéseket ténylegesen kifejtett tartalom nélkül ráerőltetni kulturális tevékenységekre. Tény azonban, hogy ma már nem elegendő a csendben végzett munka, fontos a „reklám” és a „menedzsment”. A nap folyamán többször szóba került a digitalizálás, amely téma elől az egyházi könyvtárak sem térhetnek ki. Az elnökségi összejevoeteleken, a közgyűléseken és a levelező listán is folytak már erről megbeszélések.

Az egyházi könyvtárak helyzete ma sem könnyű, ám az Egyesülés kitartó munkájának eredményeként tapasztaljuk, hogy egyre több alkalommal kéri véleményünket szakmai kérdéseken, hívják egyeztetésekre az Egyesülés képviselőit. A szakmai műhelyek megalakulása, munkája vagy akár a szakmai nap megrendezése – melyen „külsős szakemberek” is részt vettek – erősíthetik ezt a folyamatot.

Varga Kohári Mária
Váci Egyházmegyei Könyvtár

Könyvtárosok Mainzban

2005. július 25. és 29. között tartotta évi közgyűlését az **AkthB**, a német katolikus teológiai könyvtárak munkaközössége, amelyen a 105 résztvevő között mint vendég vettem részt, amint már több mint húsz éve. A közgyűlés rendezője a mainzi egyházmegyei Martinus-könyvtár volt, helye az egyházmegye továbbképző központja, az Erbacher Hof, tárgya **„A könyv, a médiumok és a menedzsment kihívása az egyházi könyvtárakkal szemben”**. Nagyon őszintén és éles kritikával tárgyalták meg a főlshólalók az egyházi könyvtárak mai helyzetét, speciálisan a takarékoság („Sparpaket”) jegyében hozott, sok esetben igazságtalannak ítélt döntéseket. De praktikus dolgokról is volt szó, például fölhívták a figyelmet a www.vthk.de oldalon elérhető virtuális katalógusra.